

ALMANYA'DA TÜRKLER VE TÜRKÇE*

Beytullah BEKAR**

ÖZET

Dünyanın en eski ve en çok kullanılan dillerinden biri Türkçedir. Dünyada 200 milyon kişi tarafından konuşulmaktadır. Türkçe kimi ülkelerde devlet dili, kimi yerlerde resmi dil ve kimilerinde ise azınlık veya göçmen dili konumundadır. Avrupa Birliği, Amerika, Avustralya ve Afrika ülkeleri Türkçenin göçmen dili olarak kullanıldığı ülkelerdir. Çeşitli nedenlerle yerli coğrafyalarını terk ederek başka ülkelere göç eden ve buldukları siyasal coğrafyadaki resmî dilden veya çoğunluğun dilinden farklı bir dili konuşan toplulukların diline göçmen dili denilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkan Almanya, endüstrisini hızla geliştirmeye başlamış, gelişen endüstri beraberinde iş gücü açığını ortaya çıkarmıştır. Almanya işçi açığını kapatmak amacıyla önce İtalya'yla anlaşma yapmış fakat zamanla işçi açığının büyümesiyle ilerleyen yıllarda Türkiye, Yunanistan, İspanya, Portekiz, Tunus gibi ülkelerle de anlaşmalar yaparak işçi açığını giderme yoluna gitmiştir. 1960 yılından itibaren Türkiye'den gitmeye başlayan işçilerle Almanya, Türkçenin bir göçmen dili olarak konuşulduğu ülkelere biri olmuştur. 1961 yılında 6.800 civarında Türk Almanya'da yaşarken 2013 yılında 3 milyona yakın Türk Almanya'da yaşamaktadır. Almanya'nın uyguladığı politikalar neticesinde Türkçenin geleceğinden endişe duyulmaya başlanmıştır. Almanya'da eyaletler bazında farklılıklar olmakla birlikte genel olarak Türkçe ve Türk Kültürü dersi haftada 2 ila 5 saat arası ek ders şeklinde yapılmaktadır. Çoğu yerde ise çeşitli bahanelerle Türkçe derslerine yasaklar getirilmekte, Türk çocuklarının Türkçe ile ilişkilerinin sadece aile içinde konuşulan Türkçeyle sınırlı kalması istenmektedir. Bu durum iki dilliliğin aksine yarım dilliliğe neden olmakta, yarım dillilik ise kişilik gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Almanya, Türk nüfusu, iki dillilik

TURKISH LANGUAGE AND TURKISH PEOPLE IN GERMANY

ABSTRACT

Turkic is one of the most spoken and ancient languages. Turkic languages are spoken as native languages by 200 million people over the world. In some countries Turkic is a state language, in some countries an official language and in some countries a minority or

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Arş. Gör. Erciyes Üni. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı, El-mek: beytullahbekar@hotmail.com

immigrant language. Turkish, which is the most widely-spoken of the Turkic languages, is an immigrant language in European Union, Australia, America and Africa. Immigrant languages are languages spoken by immigrant communities, who migrate from their homeland to another countries for various reasons and speak a different language from majority language or the official language of political geography where they live. Also, it is important that immigrant languages should not be confused with foreign or second languages which are different concepts. After World War II, Germany started to develop its industrial power which caused shortage of labor. Germany signed an agreement with Italy to meet its labor needs. However, only Italy was not enough to meet the need of labor of Germany and in the following years Germany signed new agreements with Turkey, Greece, Spain, Portugal, Tunis. By 1960, Turkish workers started to migrate to Germany, and Germany has become a country where Turkish is spoken as an immigrant language. By year 1961, nearly 6.800 Turkish people were living in Germany, in 2013 nearly 3 million people live in Germany. Although nearly 3 million Turkish people live in Germany, as a result of the policies implemented by the government the future of Turkish language is in risk. Although there are different implementations in different states of Germany, generally Turkish and Turkish Culture lessons are studied 2 to 5 hours in a week. However, in most regions Turkish language lessons are banned by various excuses in schools and it is preferred to be only a language that is spoken in family. This situation, on the contrary supporting bilingualism causes half-lingualism which affects personal development negatively.

Key Words: Turkic, Germany, Turkish population, bilingualism

0. Giriş

Türkçe, dünyanın en eski ve en çok kullanılan dilleri arasında önemli bir yere sahiptir. 21. yüzyılda 13 milyon km² toprak parçası üzerinde yaklaşık 200 milyon insan tarafından konuşma ve yazı dili olarak kullanılmaktadır. Yedi bağımsız Türk devletinde resmî dili; Rusya Federasyonu içinde yer alan on iki özerk bölgede, Moldova'ya bağlı Gagavuz Yeri'nde ve Doğu Türkistan'da resmî dil; Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Makedonya, Kosova, Finlandiya, Ukrayna gibi Avrupa; Irak, İran, Suriye, Afganistan, Moğolistan gibi Asya ülkelerinde ise azınlık veya bölge dilidir. Bunlara ilaveten Avrupa Birliği, Amerika, Avustralya ve Afrika ülkelerinde göçmen dili olarak kullanılmaktadır¹. 1960 yılından itibaren Almanya ile yapılan iş gücü anlaşması çerçevesinde Almanya'ya giden işçilerle birlikte Türkçe Almanya'da bir göçmen dili konumuna gelmiştir.

Göçmen ve azınlık dili²: Çeşitli nedenlerle yerli coğrafyalarını terk ederek başka ülkelere göç eden ve buldukları siyasal coğrafyadaki resmî dilden veya çoğunluğun dilinden farklı bir dili konuşan göçmen toplulukların dilidir. Azınlık dilleri genellikle göçmen azınlıkların aleyhine ayrı bir hukuka tabidir. AB ülkelerinde Avrupa'daki göçmen Türk azınlıklarının konuştuğu Türkçenin hiçbir resmî statüsü yoktur. Türkçe, en az bin yıldır Avrupa'da konuşulmasına karşın Hintçe, Urduca, Arapça vd. göçmen dilleriyle aynı grupta "Avrupalı olmayan dil" olarak değerlendirilmektedir.

¹Nevzat Özkan, Türk Dilinin Yurtları, 2. Baskı, Ankara, Akçağ Yay., 2007, s.15.

²Süer Eker vd, Türk Dili I, Eskişehir, AÖF Yayınları Yayın No:1605, 2012, s.16.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Türkçenin Göçmen Dili Olarak Kullanıldığı Ülkeler ve Konuşur Sayıları³

Ülke	Konuşan Sayısı
Avrupa Birliği (2006)	4.200.000
Amerika kıtası	250.000
Avustralya kıtası	200.000
Arap ülkeleri	200.000
Diğerleri	150.000
Toplam	5.000.000

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'nın, endüstrisini hızla geliştirmeye başlamasıyla iş gücü açığı ortaya çıkmıştır. Almanya işçi açığını kapatmak amacıyla önce İtalya'yla anlaşma yapmış fakat zamanla işçi açığının büyümesiyle ilerleyen yıllarda Türkiye, Yunanistan, İspanya, Portekiz, Tunus gibi ülkelerle de anlaşmalar yaparak işçi açığını giderme yoluna gitmiştir⁴. Türkçenin Almanya'da azınlık dili olarak kullanılmaya başlaması 1960 yılından itibaren Türkiye'den Almanya'ya işçi göçüyle olmuştur. Günümüzde Almanya'da 3 milyon Türk yaşamaktadır.

1. Dünden Bugüne Almanya'da Türk Nüfusu

Almanya'da Türk nüfusunun varlığı 1878 yılına kadar gitmektedir⁵. Fakat Türklerin Almanya'da sayıca çoğalmaları yapılan iş gücü anlaşmasıyla 1960 yılından itibaren Almanya'ya giden işçilerden sonra olmuştur. 1960 yılından itibaren Türkçe Almanya'da bir göçmen dili konumundadır.

Tablo 2. *Yıllara Göre Almanya'daki Türk Nüfusu⁶*

Yıl	Kişi
1878	41
1893	198
1917	2.046
1925	1.164
1933	585
1938	3.310
1945	79
1961	6.800
1971	652.000
1981	1.546.000
1991	1.780.000

³Veriler Nevzat Özkan'ın 08.05.2013 Çarşamba günü Cumhuriyet Üniversitesi "Geleneksel Türkçe Günleri" programında sunmuş olduğu "Dünya Dili Türkçe" bildirisinden alınmıştır.

⁴Ayrıntılı bilgi için bkz. Latif Çelik, "Ellinci Yılında Göçtürklerin Türkiye ve Almanya Açısından Önemi", *Tarih Peşinde*, Konya 2012, S. 7, s. 147-164; *Almanya ve Göç 50. Yılında Almanya'da Türkler Sempozyumu*, T.C.Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Berlin 2011, Milazım Koçtürk, "Almanya'ya Göçün Tarihi", *Die Gaste*, Essen 2008, S. 2, s. 5.

⁵I. Böre - R. Haerkötter - P. Kappert, *Türken in Berlin 1871-1945*, de Gruyter Verlag, Berlin 2002, s. 352-369.

⁶1878-1945 yılları arası veriler "Ingeborg Böer- Ruth Haerkötter- Petra Kappert, *Türken in Berlin 1871-1945*, Walter de Gruyter Verlag, Berlin 2002, s. 352-369"; 1945 sonrası veriler ise Federal İstatistik Dairesi'nin yıllık çıkarmış olduğu "Bevölkerung und Erwerbstätigkeit Ausländische Bevölkerung Ergebnisse des Ausländerzentralregisters, 2006-2011" adlı çalışmadan alınmıştır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

1998	2.110.200
1999	2.054.000
2001	1.998.534
2008	1.688.370
2011	1.607.161

1878 yılında Almanya'nın Berlin şehrinde 41 Türk yaşamaktadır. Türk nüfusunun sayıca çoğalması 1961 yılı ve sonrasında görülür. Bunun sebebi Türkiye ile Almanya arasında yapılan iş gücü anlaşmasıdır. 1961–1998 yılları arası Almanya'daki Türk nüfusunda sürekli bir artış görülürken 1999 yılından sonra sayıda gözle görülür bir gerileme başlamıştır. Bugün artık Almanya'daki Türk nüfusunun ağırlıklı kısmını aile birleşimi ve Almanya'da doğanlar oluşturmaktadır⁷. Türk nüfusundaki düşüşün nedeni ise Alman vatandaşlığına geçişler, aile birleşimiyle gidenlerin azalması ve Türkiye'ye kesin dönüşlerin başlamasıdır. Almanya, istatistikî verilerde genellikle Alman vatandaşı olan Türkleri Türk nüfusuna dâhil etmemektedir. Tablo 2'deki rakamlar Türk vatandaşlarını kapsamakta olup Alman vatandaşlığına geçenler hariçtir. 2011 yılı sonu verilerine göre Almanya'da Türklerin sayısı (Türk ve Alman vatandaşı) 2.956.000'e⁸ ulaşmıştır.

Tablo 3. *Türkiye'den Almanya'ya İşkur Aracılığı ile Giden İşçi Sayıları 1961–2011*⁹

Yıl	Kişi
1961	1.476
1965	45.572
1970	96.936
1973	103.793
1976	2.101
1986	17
1990	62
1993	1.999
1996	2.443
2000	2.135
2007	2.022
2008	1.398
2009	1.280
2010	1.094
2011	882
Toplam:	696.413

Daha önceki ismi İş ve İşçi Bulma Kurumu olan Türkiye İş Kurumu verilerinde 1961 yılından itibaren işçilerin Almanya'ya gitmeye başladığı görülmektedir. 1961 yılında 1.476, 1965'te 45.572, 1970'te 96.936 ve 1973'te 103.793 işçi gitmiştir. 1961 yılından 1973 yılına kadar sayıda hızlı bir artış olmuş, bu yıldan sonra yine hızlı bir şekilde düşüş görülmüştür. 1986 yılında 17 işçiye kadar düşmüş, 1996 yılında tekrar 2.443'e çıkan sayı bu yıldan itibaren düşüş göstermiştir. 2011 yılında 882 işçi gitmiştir. 1961–2011 yılları arası giden toplam işçi sayısı

⁷ İş Kurumu verilerine göre 1961-2011 yıllarında giden işçilerin toplamı 696.413'tür

⁸ https://de.wikipedia.org/wiki/Türkeistämmige_in_Deutschland(17.05.2013)

⁹ İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü- İstatistik Yıllığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara, 1990-1999; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İstatistik Yıllığı, Ankara 1999-2011.

Turkish Studies

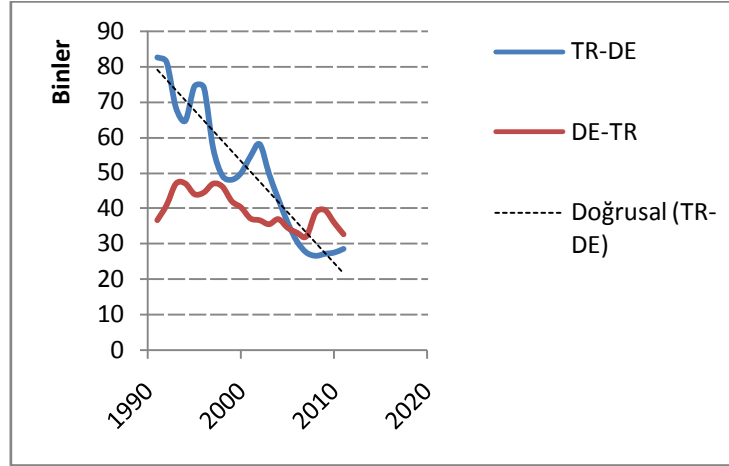
International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

696.413'tür. Almanya'daki Türk vatandaşlarının 2011 yılı sayısına baktığımızda giden işçi sayısının iki katından fazladır. Türklerin tamamının (Türk ve Alman vatandaşı) 2.956.000 kişi olduğu kabul edilirse toplam Türk nüfusu Türk işçi sayısının beş katıdır.

Almanya'ya giden işçi sayısı 700 bin civarında iken Almanya'daki bugünkü Türk sayısı 3 milyondur. 1960 yılından itibaren Türk nüfusu, işçi sayısının 4 katını geçmiştir.

Grafik 1. 1991–2011 Yılları Arası Almanya'dan Türkiye'ye ve Türkiye'den Almanya'ya Göç Verileri¹⁰

(TR-DE, Türkiye'den Almanya'ya göçü; DE-TR ise Almanya'dan Türkiye'ye göçü göstermektedir)

Son 5 yılda (2006–2011) Almanya'dan Türkiye'ye kesin dönüş yapan vatandaşlarımızın sayısı 212.694'e ulaşmış, Türkiye'den Almanya'ya gidenlerin sayısı ise 168.358'de kalmıştır. Aradaki fark 44.356'dır. Tersine bir göç hareketi başlamış olup bunun en önemli sebeplerinden biri Avrupa'nın içinde bulunduğu ekonomik sıkıntı diğeri ise birinci kuşağın emekliliklerini Türkiye'de geçirme istekleridir.

Ekonomik sıkıntılardan ve emeklilikten dolayı Türkiye'ye dönüş başlamış olmasına rağmen hâlâ Almanya'da dinamik bir Türk nüfusu vardır. Birinci kuşağın emeklilik yıllarını Türkiye'de geçirme isteği ikinci kuşakta biraz daha azalacak, tahminimizce üçüncü kuşakta en alt seviyeye inecektir. Birinci kuşağın Türkiye'ye dönme istekleri Türkiye'de doğmuş ve büyümüş olmalarından kaynaklanmaktadır. İkinci kuşağın çoğunun ve üçüncü kuşağın tamamının Almanya'da doğmuş ve büyümüş olmaları Almanya'yı vatan olarak benimsemelerine neden olmuştur. Almanya'da 2006 yılından itibaren her yıl ortalama 30.000 Türk çocuğu dünyaya gelmekte ve bunların çoğu doğumla Alman vatandaşı olmaktadır. Bu çocukların Almanya'da doğmaları, büyümeleri ve geleceklerini kurmaları Türkçe ve Türkiye ile bağlarının zayıflamasına neden olmuştur.

¹⁰Migrationsbericht des Bundesamtes für Migration und Flüchtlinge im Auftrag der Bundesregierung, Migrationsbericht 2011, Druck – Buch – Verlag, Berlin 2013.

Tablo 4. *Baba ve Annenin Uyuşmasına Göre Doğum Verileri (Baba Türk Vatandaşı)*¹¹

YIL	Canlı Doğum Sayısı	Anne ve Baba Evli	Anne Alman Vatandaşı	Anne Türk Vatandaşı	Anne Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Anne Diğer Avrupa Ülkesi Vatandaşı	Anne Diğer Ülke Vatandaşı	Anne ve Baba Evli Değil
2006	34.171	31.926	10.751	20.518	363	148	146	2.245
2007	33.689	31.147	11.144	19.389	396	86	132	2.542
2008	31.339	28.758	10.796	17.327	396	99	137	2.581
2009	29.365	26.637	10.256	15.759	419	95	108	2.728
2010	29.246	26.482	10.538	15.288	408	126	122	2.764
2011	27.729	24.882	10.183	14.096	412	80	111	2.847

2006 – 2011 yılları arasında babası Türk vatandaşı olan toplam 185.539 çocuk dünyaya gelmiş, bunlardan 169.832'sinin anne ve babası evli, 15.707'sinin anne ve babası evli değildir. Birlikte olan ebeveynlerden 63.668'inin annesi Alman, 102.377'sinin ise Türk vatandaşıdır.

2006 yılı ve sonrası babası Türk olan yılda ortalama 30.000 çocuk dünyaya gelmektedir. Her ne kadar bu çocukların çoğu Alman vatandaşı olarak dünyaya gelseler de Türktürler. Bu sayı küçümsenmeyecek derecede olup Almanya'daki Türklerin ve Türkçenin geleceği için önemlidir.

2006 yılında babası Türk vatandaşı 34.171 çocuk dünyaya gelmiş, 2011 yılında bu sayı 27.729'a düşmüştür. Anne ve babası evli olan çocuk sayısı 2006 yılında 31.926 iken bu sayı 2011 yılında 24.882'ye gerilemiştir. Anne ve babası ayrı olan çocuk sayısında ise 2006 ile 2011 yılları arasında yaklaşık % 28'lik bir artış görülmektedir.

Anne ve babası Türk vatandaşı olan çocuk sayısı 102.377 iken babası Türk, annesi Alman vatandaşı olan çocuk sayısı 63.688'dir. Tablo 6'da görüleceği üzere anne ve babası Türk vatandaşı olan 102.377 çocuğun 70.716'sı Alman, 31.661'i Türk vatandaşıdır. Alman vatandaşı olarak doğan Türk çocukları Türk vatandaşı olarak doğanların iki katından fazladır.

Diğer bir önemli husus Alman vatandaşı annenin kaçının Türk asıllı olduğudur. Alman vatandaşı kavramının içine Alman, Türk veya başka milletten olup Alman vatandaşı olanlar girmektedir.

Araştırmaya göre Almanya'da 2010 yılında yapılan 18.2 milyon evliliğin 1.2 milyonunun yabancılarla gerçekleştirildiği ve bunun % 14'ünde Türklerin tercih edildiği ifade edilmiştir. Federal İstatistik Dairesi'nden yapılan açıklamada Alman kadınlarının yabancılarla evlenme oranlarında % 17 ile Türk erkekler birinci gelirken İtalyan erkekler % 12 ile ikinci sırada, Avusturyalı erkekler ise % 6 ile üçüncü sırada yer almıştır.

Alman erkeklerinin ise evlilikte yabancı kadın tercihinde % 11 oranı ile en fazla Türk kadınları, onu takiben % 10 ile Polonyalı ve %8 ile Rus kadınları dikkati çekmektedir¹².

¹¹Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

¹²http://www.radikal.com.tr/yasam/almanlar_en_cok_turklerle_evleniyor-1067440 (20.05.2013)

Bu evlilikler elbette Türkçenin aile içinde kullanımını değiştirmektedir. Karma evli çiftlerin çocuklarına yönelik yapılan bir çalışmada sorulan bazı sorulara verilen cevaplar şöyledir¹³:

1. Annenizle hangi dilde konuşuyorsunuz: Türkçe %0, Almanca %50, her iki dilde %50.
2. Babanızla hangi dilde konuşuyorsunuz: Türkçe %0, Almanca %52, her iki dilde %48.
3. Hangi dilde okuyorsunuz: Türkçe %0, Almanca %95, her iki dilde %5.
4. Hangi dilde yazıyorsunuz: Türkçe %0, Almanca %100, her iki dilde %0.
5. Hangi dilde rüya görüyorsunuz: Türkçe %0, Almanca %99, her iki dilde %1.

Karma evliliklerde aile içinde ve bu ailelerin çocuklarında Türkçenin kullanımında azalmalar görülmektedir. Yöneltilen sorulara sadece Türkçe konuşuyorum diyen çocuk oranı % 0'dır. Ama 1. ve 2. sorularda Almanca cevabını veren çocuk sayısı % 50 civarındadır. Bu bazı karma ailelerde anne veya baba Türk olmasına rağmen aile içinde iletişim dili yalnızca Almancadır. Anne ve babayla her iki dilde konuşma oranı da % 50 civarında olup iki dillilik¹⁴ aile içinde iletişim dili haline gelmiştir.

Diğer bir dikkat çekici durum ise karma ailelerde çocukların okuma ve yazmalarına yönelik verilerdir. Bu ailelerde çocukların %90'ından fazlası dil olarak Almancayı tercih etmektedir. Buradan anlaşılan, bu çocukların Türkçeye sadece aile içinde kullanıldığı kadar hâkim olduklarıdır. Bilinçlerinin gelişimi Almanca ile olmaktadır. Bir sonraki soruya verilen yanıtlara bakıldığında bu daha net görülebilmektedir. Hangi dilde rüya görüyorsunuz sorusuna % 99 Almanca, %1 Türkçe cevabının verilmiş olması bu çocukların bilinçaltında hâkim olan dilin Almanca olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Çocuğun Uyuşmasına Göre Doğum Verileri (Anne Türk Vatandaşı, Çocuk Alman Vatandaşı)¹⁵

Yıl	Canlı Doğum Sayısı	Anne ve Baba Evli	Baba Alman Vatandaşı	Baba Türk Vatandaşı	Baba Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Baba Diğer Avrupa Ülkesi Vatandaşı	Baba Diğer Ülke Vatandaşı	Anne ve Baba Evli Değil
2006	24.429	23.290	16.084	6.951	99	48	108	1.139
2007	22.522	21.332	14.075	7.016	87	47	107	1190
2008	19.439	18.341	11.282	6.877	75	35	72	1.094
2009	17.437	16.370	9.490	6.686	88	28	78	1.067
2010	17.943	16.859	9.690	6.973	88	34	74	1.084
2011	18.448	17.264	10.095	6.994	84	29	62	1.184

¹³Fatma Sağlam, "Türk Alman Örneğinde Karma Evli Çiftlerin Çocuklarındaki Dilsel Gelişim Üzerine", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara, 2006, Cilt 23, S. 1, s. 231-241.

¹⁴Bu durum bizce bu çocuklarda görülen durum iki dillilik değil yarım dilliliktir. Semilingualizm" veya "Sınırlı Dillilik" olarak da adlandırılmaktadır. Anadilin ve ikinci dilin yetersiz bilinmesi durumudur. Yarım dillilik, çocuğun her iki dilin de doğal kullanıcısı olmasına karşın her iki dildeki bilişsel yetersizlik, hem düşünme yeteneğini hem de zekâ gelişimini olumsuz etkilemektedir. Cemal YILDIZ, Avrupa'daki göçmen ailelerin çocuklarındaki suç oranının yüksek olmasındaki etkenlerden birinin yarım dillilik neticesinde bilişsel düzeylerdeki gelişim yetersizliğinin olduğunu belirtmektedirler

¹⁵Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

2006–2011 yılları arası annesi Türk vatandaşı olan Alman vatandaşı çocuk sayısının toplamı 120.218’dir. Anne ve babası Türk vatandaşı olan Alman vatandaşı çocuk sayısı 70.716 iken annesi Türk vatandaşı babası Alman vatandaşı olan çocuk sayısı 41.447’dir.

2011 verilerine göre annesi Türk, kendisi Alman vatandaşı olan 18.448 çocuk dünyaya gelmiş; bunlardan 17.264’ünün ebeveynleri evli, 1.184’ünün ebeveynleri evli değildir. Annesi ve babası Alman vatandaşı olan çocuk sayısı 10.095’tir. Annesi Türk, babası Türk vatandaşı olan çocuk sayısı 6.994’tür. Annesi Türk vatandaşı olan 175 Alman vatandaşı çocuğun babası ne Alman ne de Türk vatandaşıdır.

2011 yılında (Tablo 4) 27.729 çocuk dünyaya gelmiştir. Bunlardan 18.448’i (Tablo 5) Alman vatandaşıdır, 9.281’i Türk vatandaşıdır. Alman vatandaşı olan çocukların sayısı Türk vatandaşı olan çocukların sayısının iki katıdır. Bu ilerde bu nüfusun da Alman nüfusu içinde erimesine neden olacaktır.

Tablo 6. *Çocuğun Uyuşuna Göre Doğum Verileri (Anne ve Çocuk Türk Vatandaşı)*¹⁶

Yıl	Canlı Doğum Sayısı	Anne ve Baba Evli	Baba Türk Vatandaşı	Baba Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Baba Diğer Avrupa Ülkesi Vatandaşı	Baba Diğer Ülke Vatandaşı	Anne ve Baba Evli Değil
2006	5.215	4.611	4.434	62	8	107	604
2007	6.188	6.224	5.314	62	6	117	689
2008	7.002	6.224	6.045	64	19	96	778
2009	7.139	6.412	6.269	59	11	73	727
2010	6.443	5.737	5.598	68	11	60	706
2011	4.724	4.118	4.001	58	7	52	606

2006–2011 yılları arasında annesi ve kendisi Türk vatandaşı toplam 36.711 çocuk dünyaya gelmiştir. Bu çocukların 31.656’sının annesi de babası da Türk vatandaşıdır.

Annesi Türk vatandaşı olan Alman vatandaşı çocuk sayısının 120.218 iken, Türk vatandaşı çocuk sayısı 36.711’dir. Annesi Türk vatandaşı olan Alman vatandaşı çocuk sayısı neredeyse Türk vatandaşı çocuk sayısının 4 katı kadardır.

2011 yılı verilerine göre annesi ve kendisi Türk vatandaşı 4.724 çocuk dünyaya gelmiştir. Bu çocukların 4.118’inin anne ve babası evli, 606’sının evli değildir. 4001’inin babası Türk vatandaşı, 723’ünün babası ise Türk vatandaşı değildir. Babası Alman vatandaşı olan Türk vatandaşı çocuk yoktur. Bunun nedeni ise o çocukların Alman vatandaşlığını doğumla kazanmalarındır.

¹⁶Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

Tablo 7. Çocuğun Uyuşuna Göre Doğum Verileri (Anne Türk Vatandaşı Toplam Veriler)¹⁷

Yıl	Canlı Doğan Sayısı	Anne ve Baba Evli	Baba Türk Vatandaşı	Baba Alman Vatandaşı	Baba Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Baba Diğer Avrupa Ülkesi Vatandaşı	Baba Diğer Ülke Vatandaşı	Anne ve Baba Evli Değil
2006	29.644	27.901	20.518	6.951	161	56	215	1.743
2007	28.710	26.831	19.389	7.016	149	53	224	1.879
2008	26.437	24.565	17.324	6.877	139	54	168	1.872
2009	24.576	22.782	15.759	6.686	147	39	151	1.794
2010	24.386	22.596	15.288	6.973	156	45	134	1.790
2011	23.172	21.382	14.096	6.994	142	36	114	1.790

2006–2011 yılları arasındadoğan çocukların toplamı yaklaşık 155.000'dir. Bunlardan 120.000'i Alman vatandaşı, 25.000'i ise Türk vatandaşıdır.

Toplamda 2006 yılından 2011 yılına kadar doğum sayısında ve evli çift sayısında azalma olmasına rağmen evli olmayan çiftlerin sayısında fazla bir değişiklik olmamıştır. Anne ve babanın ayrı olmaları en çok çocukları etkilemektedir. Ailevi problemlerin olduğu, anne ve babanın kabul etmediği çocuklar genellikle "Gençlik Dairesi"nce yetiştirme yurtlarına verilmekte ve buralarda çocuklar Türk kültürüne ve Türkçeye yabancı bir şekilde yetiştirilmektedir.

Verilerde anne veya baba ya da her ikisi Türk vatandaşı olan ailelerin çocuklarına ait doğumları hakkında bilgiler verilmiştir. Almanya'da toplam 3 milyon Türkün yaşadığı bunların yarısının Alman vatandaşı yarısının da Türk vatandaşı olduğu Tablo 2 ve Tablo 10'dan anlaşılmaktadır. Annenin ve babanın Alman vatandaşı olduğu Türk ailelerine ait verilerin de elde edilmesi ve takip edilmesi gerekmektedir.

Tablo 8. Almanya'da Evlilik Verileri (Erkek Türk Vatandaşı)¹⁸

Yıl	Evlilik Yapan Erkek Sayısı	Kadın Türk Vatandaşı	Kadın Alman Vatandaşı	Kadın Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Kadın Diğer Avrupa Ülkesi Vatandaşı	Kadın Diğer Ülke Vatandaşı
2006	5.295	1.085	3.753	213	122	72
2007	5.345	1.147	3.839	255	54	50
2008	5.399	1.281	3.774	242	59	43
2009	5.980	1.440	4.146	270	60	64
2010	6.019	1.536	4.123	257	58	45
2011	6.071	1.735	4.011	223	55	47

¹⁷Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

¹⁸Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

2006–2011 yılları arasında toplam 34.109 Türk vatandaşı erkek evlilik yapmıştır. Bu evliliklerden 8.224'ü Türk vatandaşıyla, 23.646'sı Alman vatandaşıyla yapılmıştır. 2011 yılı verilerine göre evlilik yapan erkeklerin sayısı 6.071'dir. Bu evliliklerin 1.735'i Türkle, 4.011'i ise Alman vatandaşıyla olmuştur. Alman vatandaşı olanlardan kaçının Türk asıllı olduğu bilinmemektedir.

Yukarıda vermiş olduğumuz bilgide Almanya'da 2010 yılında 18.2 milyon evliliğin yapıldığı, bunlardan 1.2 milyonunun yabancılarla gerçekleştirildiği ve bunun da% 14'ünde Türklerin tercih edildiği ifade edilmiştir. Bu verilere göre 2010 yılında 150.000 civarında Türk evlilik yapmıştır. Tablo 8 ve 9'a bakıldığında 2010 yılında evlilik yapan Türk vatandaşı sayısı (erkek ve kadın dâhil) 10.000 civarındadır. Aradaki fark 140.000 olup azımsanmayacak derecededir. Bunun iki nedeni olabilir: 1.Verilerde sayısal hatanın olması 2.Evlilik yapan Türklerden Türk vatandaşı olanların sayısının Alman vatandaşı olanlara göre az olması.

Bu aradaki fark araştırılmalıdır. Tahminimizce bunun sebebinde ikinci seçenek daha ağır basmaktadır.

Tablo 9. *Almanya'da Evlilik Verileri (KadınTürk Vatandaşı)*¹⁹

Yıl	Evlilik Yapan Kadın Sayısı	Erkek Türk Vatandaşı	Erkek Alman Vatandaşı	Erkek Diğer AB Üyesi Ülke Vatandaşı	Erkek Diğer Avrupa Ülkeleri Vatandaşı	Erkek Diğer Ülke Vatandaşı
2006	2.977	1.085	1.706	69	28	89
2007	3.178	1.147	1.874	61	17	79
2008	3.350	1.281	1.894	76	33	66
2009	3.916	1.440	2.268	93	39	76
2010	3.978	1.536	2.321	55	24	42
2011	4.237	1.735	2.358	73	24	53

2006–2011 yılları arasında toplam 21.636 Türk vatandaşı kadın evlilik yapmıştır. Bunlardan 8.224'ü Türk vatandaşı, 12.421'i Alman vatandaşıdır. Sadece 2011 yılı verilerine göre 4.237 Türk vatandaşı kadın evlilik yapmıştır. Bunlardan 1.735'i Türk vatandaşı, 2.358'i ise Alman vatandaşıdır. Alman vatandaşı olanlardan kaçının Türk asıllı olduğu bilinmemektedir. Bu verilerin elimizde olması aile yapısı ve Türkçenin aile içinde kullanımı hakkında sağlıklı bilgi edinmemizi sağlayacaktır.

2011 yılı verilerine göre Türk vatandaşı erkekle Alman vatandaşı kadınlar arasında toplam 4.011 evlilik gerçekleşmiştir (Tablo 8). Aynı yıl içinde Alman vatandaşı erkekle Türk vatandaşı kadınlar arasında gerçekleşen evlilik sayısı 2.358'dir. Alman vatandaşı kadınlarlaTürk vatandaşı erkeklerin evlilik sayısı Alman vatandaşı erkeklerle Türk vatandaşı kadınların evlilik sayısından iki kat daha fazladır. Bunun sebeplerinden biri Almanya'daki Türk ailelerinin evlilik yoluyla

¹⁹Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung, Statistisches Bundesamt, Fachserie 1 Reihe 1.1- 2006-2011, Wiesbaden 2013.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Türkiye'den damat götürmeleridir. Türkiye'den evlilik yoluyla giden damat sayısının gelin sayısından daha fazla olduğu söylenebilir.

Bir diğer önemli husus verilerde sadece vatandaşlığın verilmiş olmasıdır. Evlilik yapanların sadece Alman vatandaşı olarak verilmeleri, kökenleri hakkında bilginin olmaması Türkçenin bu ailelerdeki işlerliği hakkında bilgi edinmemizi engellemektedir. Alman vatandaşları arasında Türk, Alman ayrımı yapılmamaktadır.

Tablo 10. *Almanya'daki Toplam Türk Sayısı*²⁰

Yıl	Sayı
2007	2.495.000
2008	2.527.000
2009	2.502.000
2010	2.485.000
2011	2.956.000 ²¹

Almanya'da 3.000.000 Türk yaşamakta olup bunların yarıya yakını Alman vatandaşıdır. Berlin Büyükelçiliğinin verilerine göre 2008 yılında 24.449, 2009 yılında 24.647, 2010 yılında 26.192 ve 2011 yılında ise 28.103 Türk, Alman vatandaşlığına geçmiştir²². Bu sayılara doğumla Alman vatandaşlığını kazananlar dâhil değildir. Sadece 2011 yılında Alman vatandaşı olan Türk sayısı 46.000 civarındadır.

Bunun nedenleri araştırılabilir ve çok değişik sonuçlara ulaşılabilir. Ama nedenlerinden biri de Avrupa'daki Türklerin sahipsiz kaldıklarını düşünmeleridir. Türkiye'nin kendilerine sahip çıkmaması ve sorunlarıyla ilgilenmemesi, onlarda daha geniş haklara sahip olma düşüncesiyle, Alman vatandaşlığına geçme eğilimini artırmıştır.

Mustafa Yağbasan²³ Almanya'daki Türklere yöneltmiş olduğu "Türkiye hükümetleri sorunlarınızla yeterince ilgilenip çözüm üretiyor mu?" sorusuna oradaki Türklerin verdikleri cevapta %5'i ilgilendiklerini, % 23.3'ü kısmen ilgilendiklerini ve % 62.1'i ilgilenediklerini belirtmişlerdir.

"Avrupa'da yaşayan Türklerin sorunlarıyla ilgilenecek bir kurumun kurulması yönündeki" soruya Almanya'da yaşayan Türklerin % 84.4'ü çok önemli, % 11.7'si önemli ve % 3.9'u önemsiz cevabını vermiştir²⁴. Oradaki soydaşlarımızda yer etmiş olan unutulmuşluk ve sahipsizlik duygusu kınılmadığı sürece onların kendilerine ve devletlerine güvenleri tam olmayacak ve Alman vatandaşlığına geçişler hızla devam edecektir.

²⁰https://de.wikipedia.org/wiki/Türkeistämmige_in_Deutschland (20.05.2013)

²¹2010 ile 2011 yılı arasındaki ani artışın sebebi (471.000 kişi) doğumla Alman vatandaşlığını kazanan çocukların 2011 yılında toplam nüfusa dahil edilmeleridir.

²²http://www.calisma.de/index.php?option=com_contact&view=contact&id=1&Itemid=38 (20.05.2013)

²³Mustafa Yağbasan, "Kültürlerarası İletişim Bağlamında Almanya'daki Türklerin İletişimsel Ortamlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 18, S. 2, Elazığ 2008, s. 309-332.

²⁴*Avrupa'da Yaşayan Türkler- Yaz Tatili Döneminde Türkiye'ye Gelen Türkler Örneği*, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara 2011, s. 65.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

3. Türkçenin Kullanımı

3.1. Üçüncü Kuşakta Türkçe Kullanımı

Almanya’da özellikle üçüncü kuşakta Türkçenin kullanımında bir bozulma görülmektedir. Almanca ve Türkçenin karışımından meydana gelmiş, hayatın her alanında kullanılan ve “Almanya Türkçesi” olarak adlandırılan bir Türkçe türemiştir. Türkçeye önem verilmemesi, iyi derecede Almanca öğrenmenin başarı için yeterli görülmesi ve Almanya’nın uyguladığı politikalar²⁵ üçüncü kuşağı bu duruma getirmiştir.

Özellikle Almanya’da Türklerin kalıcı olmalarının kesinleşmesi neticesinde uyum politikaları uygulanmaya başlanmış ve anadili kullanımı üzerindeki yasaklar artmıştır²⁶.

Almanya’da 580 Türk öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada sorulan sorulardan “Türkçe dersleri dışında Türkçe konuşmak istemiyorum” seçeneğine % 17,9’u katılmıyorum, % 27,4’ü kısmen katılıyorum ve % 54,7’si katılıyorum cevabını vermiştir. Yine aynı denek grubunda “Türkçe öğrenmekten hoşlanmıyorum” seçeneğine % 19,7’si katılmıyorum, % 23,1’i kısmen katılıyorum ve % 57,2’si katılıyorum cevabını vermişlerdir²⁷.

Aynı araştırmada Türkçe ve Türk kültürü derslerine devam etmeyen Türk öğrenciler “Zaten Türkçe biliyorum, onun için Türkçe dersine katılmıyorum.” seçeneğine % 26,1’i katılmıyorum, % 21,6’sı kısmen katılıyorum ve %46,6’sı katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Türkçe dersine katılmayan gruba evde konuştukları dil sorulunca % 9,1’i Almanca, % 42’si Türkçe ve %47,7’si ise karma (Türkçe ve Almanca) cevabını vermişlerdir.

Berlin Büyükelçiliği Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği’nin 2010 Yılı Sayısal Veriler ve Bilgiler raporunda 2006/2007 öğretim yılında Almanya genelinde üniversite öncesi toplam 381.459²⁸ Türk öğrenci varken bunlardan Türkçe ve Türk Kültürü dersine devam eden öğrenci sayısı 197.225’tir²⁹. 2007/2008 öğretim yılında Türk öğrenci sayısı 354.284 olup Türkçe ve Türk Kültürü dersine devam eden öğrenci sayısı ise 133.021’e gerilemiştir. 2006/2007 öğretim yılında Türk öğrencilerden yaklaşık % 50’si Türkçe ve Türk Kültürü dersine devam ederken bu sayı 2007/2008 öğretim yılında %37’lere kadar düşmüştür.

Öğrencilerin Türkçe ve Türk Kültürü derslerine duydukları ilginin günden güne azalmasındaki sebeplerden bazıları şöyledir:

1. İkinci ve üçüncü kuşağın Almanya’da kalıcı olduklarını ve bunun için iyi derecede Almanca bilmelerinin yeterli olacağını düşünmeleridir.

2. Türkiye’den giden ailelerin eğitim seviyelerinin düşük olması, Almanya’da oynanan oyunun farkında olmamaları ve gelecek nesiller için Türkçenin önemini bilmemeleridir. Çoğu aile, çocuklarının ev ortamında konuştuğu Türkçenin çocukları için yeterli olduğunu düşünmektedir.

3. Bir diğer önemli husus ise öğretmenlerdir. Öğretmenlerin derslerde öğrencilerle ilgilenmeleri ve onlara dersi sevdirmeleri gerekmektedir. Bir öğrencinin öğretmenini sevmesi derse

²⁵17.05.2013 tarihli Sabah Avrupa gazetesinin haberine göre “Türkçe ve Türk Kültürü” kitabının bakanlık tarafından incelemeye alınmış ve Essen’deki okullarda okutulması yasaklanmıştır. (<http://www.sabah.de/fotedden-yasakli-ders-kitabina-destek.html>. 20.05.2013)

²⁶Muhammet Koçak, “Almanya’da Yaşayan Türklerin Türkçe Dil Becerileri Üzerine Bir İnceleme”, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, Vol. 4, No.1, 2012, s. 303-313.

²⁷Cemal Yıldız, *Yurt dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)*, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara 2012, s. 40.

²⁸<http://www.datenportal.bmbf.de/portal/de/K23.gus?rid=T2.3.10#T2.3.10> (22.05.2013) “Bu veriler içinde Alman vatandaşı Türk çocuklar yoktur.”

²⁹http://www.calisma.de/index.php?option=com_filecabinet&view=files&id=4&Itemid=57 (22.05.2013)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

ilgi duymasını ve dersi sevmesini sağlamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Yurt Dışı Eğitim Personel Rehberi'ndeki 2006 verilerine³⁰ göre 187.403 öğrenci Türkçe ve Türk Kültürü dersine devam etmektedir. Türkçe ve Türk Kültürü dersini veren öğretmen sayısı ise 1.609'dur³¹. Bir öğretmene 117 öğrenci düşmektedir.

3.2. Medya'da Türkçe Kullanımı

3.2.1. Yazılı Medyada

Almanya'da günümüzde 5 önemli Türkiye kaynaklı gazete bulunmaktadır: Hürriyet, Milliyet, Milli Gazete, Türkiye ve Zaman. Bu gazeteler ilk yıllarda Türkiye'de basılmış ve Almanya'ya gönderilmiştir. Daha sonraları ise bu gazetelerin Almanya'da yazı işleri büroları açılmış ve Almanya ile ilgili haberler, fotoğraflar Türkiye'ye gönderilmiş gazeteler yine Türkiye'de basılmıştır. Günümüzde Türk gazeteleri Almanya'da kurulan matbaalarda basılmaktadır.

2008 yılı Zaman Avrupa gazetesinde çıkan haberde Türk gazetelerinin baskılarının 100 bini geçmediğinden söz edilmektedir³². Aynı şekilde www.faz.net'in³³ haberine göre 1990'lı yıllarda sadece Almanya'da 103.000 tiraja sahip olan Hürriyet Avrupa günümüzde tüm Avrupa'da 30.000, Almanya'da ise 20.000 tiraja sahiptir. Sabah Avrupa ve Zaman Avrupa gazetelerinin baskı toplamı yaklaşık 55.000'dir.

3 milyona yakın Türkün yaşadığı bir ülkede gazetelerin baskılarının 100 binden az olması Türkçe gazetelere olan ilgisizliği göstermektedir.

3.2.2. Görsel Medya

Türkler için ilk Türkçe televizyon yayınları 1980'li yılların sonlarına kadar ARD ve ZDF Alman televizyon kanallarında haftada bir gün bir saatten az yapılırdı. 1985 yılında Berlin'de kurulan TD1 (Türkisch-Deutsches Fernsehen in Berlin) Almanya'da kurulan ve Almanya'dan yayın yapan ilk kanaldır. 1991 yılında TRT Int. kablolu yayın yoluyla tüm Almanya'da izlenebilir hale gelmiştir. Günümüzde ise uydu sayesinde Türkiye'deki her kanal rahatlıkla izlenebilmektedir.

Türk kanallarının izlenmesinde de kuşaklar arasında fark vardır. Radyo Televizyon Üst Kurulu'nun Almanya'daki Türklere yönelik yaptığı anket çalışmasında ankete katılanlardan birinci kuşağın % 66.3'ü Türk kanalı, % 17'si Alman kanalı ve % 16.4'ü ise Türk-Alman kanalı izlediğini belirtmiştir. Fakat bu oran kuşaklar arasında ters orantı göstermektedir. "Almanya'daki Türkler arasında yeni kuşaklar, birinci kuşağa nazaran daha az Türk televizyonlarını tercih etmektedir. Birinci kuşaktan üçüncü kuşağa doğru gidildikçe düşme gösteren Türk televizyonlarını tercih eğrisi, her iki dilde de yayınları takip etme söz konusu olduğunda ters yönde bir seyir arz etmektedir."³⁴

4. Değerlendirme ve Sonuç

1.2013 yılı itibariyle Almanya'da 3 milyon Türk yaşamaktadır. Bunların yarısı çeşitli sebeplerle Alman vatandaşlığına geçmişlerdir. Fakat Alman vatandaşlığına geçmiş olmaları Türklüklerini de terk ettikleri anlamına gelmemektedir. Yarım yamalak Türkçe konuşan,

³⁰Rehberde sadece 2006 yılı denilmiştir. 2005/2006 mı yoksa 2006/2007 mi belli değildir. Berlin Büyükelçiliğinin 2006/2007 verilerinde sayı 197.225 olduğuna göre 2006 ile kastedilen 2005/2006 yılı olması gerekir.

³¹Yurt Dışı Eğitim Personel Rehberi, MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Ankara 2006, s.38.

³²İsmail Kul, "Almanya'da Türk Gazeteciliği Nasıl Yükselir?" *Zaman Avrupa*, 10 Ekim 2008 Cuma (http://euro.zaman.com.tr/euro/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=43534)

³³<http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/tuerkische-zeitungen-in-deutschland-keine-stimme-mehr-12097887.html> (30.05.2013)

³⁴Almanya'da Yaşayan Türklerin Televizyon İzleme Eğilimleri Kamuoyu Araştırması, RTÜK, Ankara 2007, s.21-22.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

konuştuklarını da Almancanın fonetiği ile ifade eden Türk gençliğinin önüne geçmek için çalışma yapılmalıdır.

2.Doğum verilerine bakıldığında her yıl anne veya babası Türk vatandaşı olan 20.000'den fazla Türk çocuğu dünyaya gelmektedir. Tablolarda anne veya babadan biri mutlaka Türk vatandaşıdır. Anne ve babanın Alman vatandaşı olduğu Türk kökenli ailelerin çocukları hakkında bilgi yoktur.

2006–2011 yılları arası doğan çocuklardan annesi ve babası Türk vatandaşı olanların sayısı 102.000 civarında iken annesi Türk, babası Alman vatandaşı olan çocukların sayısı 41.000, annesi Alman, babası Türk vatandaşı olan çocukların sayısı ise 63.000 civarındadır. Annesi veya babası Türk vatandaşı olan çocuklara ait veriler verilmiş olup her ikisi de Alman vatandaşı olan ailelerin çocuklarına ait bilgiler yoktur. Bu, Türk nüfusunun Alman nüfusu içinde eritilmesi amacına yöneliktir. Annesi ve babası Türk vatandaşı olan 102.000 çocuğun 70.000'i Alman vatandaşıdır. Bu çocukların büyümeleri ve bir Alman vatandaşıyla evlenmeleri durumunda bunlara ait veriler de Alman nüfusu içinde gösterilecektir.

Almanya, Türklere Alman vatandaşlığına geçenleri Alman gibi kabul etmektedir. Özellikle Almanya'nın çifte vatandaşlığı kaldırmasıyla bu çocukların Türkiye ile olan organik bağları da kesilmiş durumdadır. Annesi ve babası Alman vatandaşı olan Türklerin çocukları hakkında bilgimiz bulunmamaktadır.

3.Almanya'da Türklere arasında karma evlilikler her geçen yıl artmaktadır. Bu ailelerde %50 Almanca ve %50 karma dil kullanılmaktadır. Bunun neticesinde bu ailelerin çocukları ya sadece Almanca ya da Türkçe-Almanca'nın karışımı bir dil olan ve "Almanya Türkçesi" olarak adlandırılan Türkiye Türkçesinin bozuk bir şeklini konuşmaktalar.

4.Almanya'da Türkçe ve Türk Kültürü dersleri öğrencilerin Türkçe öğrenebilecekleri tek yerdir. Derslere katılım 2006/2007 öğretim yılında % 50 iken bu oranın 2007/2008 yılında % 37'lere kadar düşmüştür. Bunun neticesinde çocuklarda "Semilingualizm", "Sınırlı Dillilik" veya "Yarım Dillilik" olarak adlandırılan anadilin ve ikinci dilin yetersiz bilinmesi durumu ortaya çıkmıştır. Bu durum ise çocuğun her iki dilin de doğal kullanıcısı olmasına karşın her iki dildeki bilişsel yetersizliği neticesinde hem düşünme yeteneğini hem de zekâ gelişimini olumsuz etkilemektedir.

5.Almanya'da Türk medyasına ilgi her kuşakta biraz daha azalmıştır. 1990'lı yıllarda sadece bir gazetenin tirajı yüz binlerde iken bugün Türkçe gazetelerin tamamının tirajı yüz bine ulaşmamaktadır. Görsel medyada da durum bundan farklı değildir. Birinci kuşak Türk kanallarını seyredirken üçüncü kuşak daha çok Alman kanallarını seyretmektedir.

6.Baskın dilin ve kültürün etkisi üçüncü kuşakta iyice görülmektedir. Aile içinde kuşak çatışmaları sadece kültürel boyutta olmayıp dil kullanımında da kendini göstermektedir. Almanca, Türkçeyi her yeni kuşakla birlikte biraz daha içinde eritmektedir.

UNESCO'nun 2003 yılı raporunda dillerin hayatiyeti ve dillerin durumunu değerlendirmeye yarayan etkenler verilmiştir³⁵. Burada iki etken (*Dilin Kullanım Alanlarındaki Eğilimlerine Göre Tehlike Seviyesi ve Dil Topluluklarının Kendi Dillerine Karşı Tutumlarına Göre Tehlike Seviyesi*) temel alınarak Almanya'daki Türkçenin içinde bulunduğu durum değerlendirilecektir. Çoğu ülkelerde azınlık veya göçmen dilleri hayatiyetlerini baskılar sonucu yitirmişken Almanya'da bu baskı gizli ve entegrasyon adı altında yapılmaktadır. Türkçenin bu duruma sadece 60 yıl kadar kısa bir sürede gelmesinde Türklerin dillerine sahip çıkmaması kadar Almanya'nın uyguladığı politikalar da sebep olmuştur.

³⁵Gülsüm Killi Yılmaz, *Kuzey ve Güneydoğu Sibirya Türklerinin Dil Durumu*, KÖKSAV Yay., Ankara 2010, s. 51-59.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Tablo 11. *Dilin Kullanım Alanlarındaki Eğilimlerine Göre Tehlike Seviyesi*

<u>Tehlikenin Seviyesi</u>	<u>Aşama</u>	<u>Kullanım Alanları</u>
Genel kullanım	5	Dil bütün kullanım alanlarında ve bütün işlevler için kullanılır.
Çok dilli eşitlik	4	İki ya da çok dil toplumsal kullanım alanların çoğunda ve pek çok işlev için kullanılır.
Azalan kullanım alanları	3	Dil daha çok ev alanında ve pek çok işlev için kullanılır fakat başta dil ev alanına da girmeye başlar
Sınırlı ya da formal	2	Dil sınırlı toplumsal kullanım alanlı alanlarda ve birkaç işlev için kullanılır
Son derece sınırlı	1	Dil çok sınırlı kullanım alanı alanlarında çok az işlev için kullanılır
Ölü	0	Dil hiçbir alanda ve hiçbir işlev için kullanılmaz

Dilin kullanım alanlarındaki eğilimler göre tehlike seviyesi açısından Almanya'daki Türkçe kullanımını üçüncü aşamada değerlendirmek mümkündür.

3. aşama ise “Giderek azalan kullanım alanları: Başat olmayan dil önemini yitirir, anne babalar başat dili evde, çocuklarıyla günlük iletişimde kullanmaya başlarlar. Çocuklar ise kendi dillerinin yarı konuşuru durumuna gelirler. Anne babalar ve topluluğun daha yaşlı üyeleri hem başat dilde hem de yerli dilde üretken çok dillidirler. Her iki dili de anlayabilir ve konuşabilirler. Yerli dilin etkin olarak kullanıldığı ailelerde iki dilli çocuklar olabilir.”

Tablo 12. *Dil Topluluklarının Kendi Dillerine Karşı Tutumlarına Göre Tehlike Seviyesi*

<u>Aşama</u>	<u>Toplum Üyelerinin Dile Karşı Tutumları</u>
5	Bütün üyeler dillerine değer verir ve özendirilmesini isterler
4	Üyelerin çoğu dilin korunmasını desteklerler
3	Pek çok üye dilin korunmasını destekler, diğerleri kayıtsız kalırlar ya da dil kaybını desteklerler
2	Bazı üyeler dilin korunmasını destekler, diğerleri kayıtsızdır ya da dil kaybını desteklerler
1	Çok az üye dilin korunmasını destekler, diğerleri kayıtsızdır ya da dil kaybını desteklerler
0	Kimse dil kaybını umursamaz, herkes başat dilin kullanımını tercih eder

Türklerin kendi dillerine karşı tutumları değerlendirildiğinde Türkçeyi 2. aşamada değerlendirmek mümkündür. Bunun sebebini de henüz 1. ve 2. kuşağın dil kullanımında hassas olmalarına, aile birleşimiyle Almanya'ya giden ev hanımlarının çoğunun Almancayı bilmemelerine ve Türkçe konuşmalarına bağlayabiliriz. Türkçenin geleceğine yönelik çalışmaların sınırlı kalması ve gerekli tedbirlerin alınmaması halinde ileriki yıllarda Türklerin Türkçeye karşı tutumlarında tehlike seviyesinin 1. aşamaya kadar çıkması kaçınılmazdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

KAYNAKÇA

- BÖRE I. - HAERKÖTTER R. – KAPPERT P.**, *Türken in Berlin 1871–1945*, 2002, de Gruyter Verlag, Berlin.
- Bundesamt für Migration und Flüchtlinge**, *Migrationsbericht des Bundesamtes für Migration und Flüchtlinge im Auftrag der Bundesregierung, Migrationsbericht2011*, Druck – Buch – Verlag, 2013, Berlin.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü**, *İstatistik Yıllığı*, 1990-1999, Ankara.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü**, *İstatistik Yıllığı*, 1999–2011, Ankara.
- ÇELİK Latif**, “Ellinci Yılında Göçtürklerin Türkiye ve Almanya Açısından Önemi”, *Tarih Peşinde*, 2012, Konya.
- EKER Süer vd**, *Türk Dili I*, AÖF Yayınları Yayın No:1605, 2012, Eskişehir.
- KİLLİ YILMAZ Gülsüm**, *Kuzey ve Güneydoğu Sibiry Türklerinin Dil Durumu*, KÖKSAV Yay.,2010, Ankara.
- KOÇAK Muhammet**, “Almanya’da Yaşayan Türklerin Türkçe Dil Becerileri Üzerine Bir İnceleme”, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, Vol. 4, No.1.,2012.
- KOÇTÜRK Milazım**, “Almanya’ya Göçün Tarihi”, *Die Gaste*, 2008, Essen.
- KUL İsmail**, “Almanya’da Türk Gazeteciliği Nasıl Yükselir?” *Zaman Avrupa*, 10 Ekim 2008 Cuma ([http:// euro. zaman. com.tr/euro/ columnist Detail_getNewsById .action? newsId =43534](http://euro.zaman.com.tr/euro/columnist/Detail_getNewsById.action?newsId=43534))
- MEB Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü**, *Yurt Dışı Eğitim Personel Rehberi*, 2006, Ankara.
- ÖZKAN Nevzat**, *Türk Dilinin Yurtları*, 2. Baskı, Akçağ Yay.,2007, Ankara.
- RTÜK**, *Almanya’da Yaşayan Türklerin Televizyon İzleme Eğilimleri Kamuoyu Araştırması*, 2007,Ankara.
- SAĞLAM Fatma**, “Türk Alman Örneklerinde Karma Evli Çiftlerin Çocuklarındaki Dilsel Gelişim Üzerine”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*,2006, Ankara.
- Statistisches Bundesamt**, *Bevölkerung und Erwerbstätigkeit – Natürliche Bevölkerungsbewegung*, Fachserie 1 Reihe 1.1,2006–2011, Wiesbaden.
- Statistisches Bundesamt**, *Bevölkerung und Erwerbstätigkeit Ausländische Bevölkerung Ergebnisse des Ausländerzentralregisters*, 2006–2011, Wiesbaden.
- T.C.Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı**, *Almanya ve Göç 50. Yılında Almanya’da Türkler Sempozyumu*, 2011, Berlin.
- T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı**, *Avrupa’da Yaşayan Türkler- Yaz Tatili Döneminde Türkiye’ye Gelen Türkler Örneği*, 2011,Ankara.
- YAĞBASAN Mustafa**, “Kültürlerarası İletişim Bağlamında Almanya’daki Türklerin İletişimsel Ortamlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,2008,Elazığ.
- YILDIZ Cemal**, *Yurt dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)*, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2012, Ankara.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

[http://www.calisma.de/index.php?option=com_contact & view = contact&id = 1&Itemid=38](http://www.calisma.de/index.php?option=com_contact&view=contact&id=1&Itemid=38)
(20.05.2013)

[http://www.calisma.de/index.php?option=com_filecabinet &view= files&id= 4&Itemid=57](http://www.calisma.de/index.php?option=com_filecabinet&view=files&id=4&Itemid=57)
(22.05.2013)

<http://www.datenportal.bmbf.de/portal/de/K23.gus?rid=T2.3.10#T2.3.10> (22.05.2013).

<http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/tuerkische-zeitungen-in-deutschland-keine-stimme-mehr-12097887.html> (30.05.2013).

<http://www.sabah.de/fotodden-yasakli-ders-kitabina-destek.html> (20.05.2013).

https://de.wikipedia.org/wiki/Türkeistämmige_in_Deutschland(20.05.2013).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

